

Samenvatting advies initiatiefwetsvoorstel Huis voor klokkenluiders

DATUM PUBLICATIE: [dinsdag 18 december 2012](#) - DATUM ADVIES: [vrijdag 9 november 2012](#)

De Afdeling advisering van de Raad van State heeft advies uitgebracht over het initiatiefwetsvoorstel van de Tweede Kamerleden Van Raak, Heijnen, Schouw, Van Gent, Ortega-Martijn en Ouwehand, inzake de oprichting van een Huis voor klokkenluiders. Klokkenluiders zijn personen die vermoedens van ernstige misstanden op het werk aan de orde stellen. Het wetsvoorstel geeft klokkenluiders meer bescherming. Er komt een Huis voor klokkenluiders, dat meldingen van vermoedens van misstanden kan onderzoeken. Verder komt er een Fonds voor klokkenluiders, dat financiële steun kan geven. Daarnaast wordt de wettelijke bescherming van klokkenluiders tegen ontslag uitgebreid. Het wetsvoorstel zal gelden voor de overheid en voor de marktsector. Het advies is op 18 december 2012 openbaar gemaakt.

Knelpunten

Het wetsvoorstel is geschreven op basis van knelpunten in bestaande klokkenluidersregelingen, die naar voren zijn gekomen in een evaluatie uit 2008. Het is de Afdeling advisering opgevallen dat de toelichting bij het wetsvoorstel weinig aandacht besteedt aan de maatregelen die naar aanleiding van de evaluatie al zijn getroffen.

Trechtermodel

De Afdeling advisering onderkent dat klokkenluiders, die bereid zijn persoonlijke risico's te nemen om maatschappelijke misstanden aan de orde te stellen, wettelijk beschermd moeten worden. Wel constateert de Afdeling advisering dat de positie van het Huis voor klokkenluiders wat zwaar wordt aangezet: een klokkenluider kan zich wenden tot het Huis voor klokkenluiders en hoeft de vermoede misstand niet eerst aan de orde te stellen binnen het eigen bedrijf. De Afdeling adviseert het wetsvoorstel te heroverwegen en daarbij het volgende trechtermodel in acht te nemen.

1. De particuliere of overheidswerkgever is als eerste verantwoordelijk voor het goed functioneren van zijn eigen organisatie. Vermoedens van misstanden moeten eerst intern worden gemeld bij de direct leidinggevende, of, als dat niet slaagt, bij een door de werkgever aangewezen onafhankelijke persoon of instantie, of anders bij een hogere leidinggevende of een toezichthoudend orgaan binnen de organisatie. De werkgever moet zorgen dat een misstand intern kan worden opgelost en dat de melder van de misstand niet wordt benadeeld. De Afdeling adviseert in het wetsvoorstel op te nemen dat de werkgever zo'n interne meldingsprocedure moet vaststellen. Daarbij maakt zij de kanttekening dat bij veel (overheids)bedrijven een cultuurverandering noodzakelijk is: de overgang naar een cultuur van openheid en vertrouwen.
2. Indien de beschikbare interne mogelijkheden zonder succes zijn beproefd, kan de klokkenluider de misstand melden bij een externe toezichthouder of een overheidsinspectie. Gaat het om een strafbaar feit, dan kan hij ook aangifte doen. De melding wordt in ieder geval niet gedaan bij de media.
3. Als ook deze mogelijkheden zonder resultaat zijn gebleven en het een ernstige misstand betreft waarin het algemeen belang duidelijk aanwezig is, kan de melder zich wenden tot het Huis voor klokkenluiders. Het Huis zal eerst moeten toetsen of de hiervoor genoemde stappen zijn doorlopen; is dat niet het geval, dan dient het Huis voor klokkenluiders in beginsel terug te verwijzen.
4. Pas als alle andere stappen niet adequaat zijn gebleken en de misstand van voldoende grote maatschappelijke betekenis is, dient het Huis voor klokkenluiders zelf een onderzoek te starten.

Lees [hier](#) de volledige tekst van het advies van de Raad van State en de reactie van de indieners.